

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**CONCILIO||RVM QVATVOR GENE=||ralium. Niceni.
Constantinopolitani. Ephesini. et Calce=||donensis. Que
diuus Gregorius magnus tanq[uam]|| quatuor Euangelia
colit ac veneratur.||**

Merlin, Jacques

Coloniae, 1530

VD16 M 4842

Decreta Eusebij pape.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72934](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72934)

& inique agentium, & non dereliquit memoriam humilium, & bonorum hominum. Hoc autem per certo habet ois qui recte colit deum, quasi vita eius in probatione fuerit, corroborabit, & si in tribulatione liberabit. Si vero in correptione fuerit, ad misericordiam perveniet. Tu ergo ne delesteris in peccatis nostris, quia post tempestatem facit deus tranquillitatem, & post lachrymationem & fletum exultationem infundit. Benedictus dominus deus patrum nostrorum, qui cum iratus fuerit, misericordiam faciet, & in tempore tribulationis peccata dimittit. Magnus est dominus in æternum, & ipse reget nos in secula, quoniam regnum eius permanet in secula seculorum, Amen. Data. XVI. Cal. Februarii, Maxentio, & Maximo. IIII. CC. concess.

Decreta Eusebii pape

HARRISSIMIS fratribus domino & deo dilectis episcopis omnibus per Gallicanas provincias constitutis Eusebius. Scripta sanctitatis vestrae cum magna gratia actione suscepi, gaudens, scilicet de vestra sollicitudine, sed contristatus nimis de vestra oppressione. Quod significatis enim quod de conversione haereticis fieri debuisset, scitote nos eos qui in sanctae trinitatis fide baptizati sunt per impositionem manus suscipere. De accusatoribus vero clericorum super quibus mandastis, scitote a tempore Apostolorum in hac sancta urbe servatum esse, accusatores & accusatos quas exteris consuetudinum leges non asciscunt a clericorum accusatione submotas. Sicut laicos non accusasse episcopos hactenus observatum & constitutum est, quia eiusdem non sunt conditionis. Et oppido eis quod infesti existunt, quippe cum vita & secreta eorum a laicorum actibus debeant esse remota, nec ab his impetiri debeant, quorum castitate & gravitate nolunt imitari, maxime cum nec hi eos in suis volunt recipere accusationibus. De ipsis vero suis videlicet agricultoribus atque ministris dominis laicis & cunctis eos persecutoribus, ait: Nolite tangere Christos meos, & in prophetis meis nolite malignari. Et ipsa sacra scriptura dicit: Qui vos tangit, tangit pupillam oculi mei. Talia enim & his filia sancti presbiteri pudentis periculum, laicos seculo militantes ab accusatione sacerdotum, prohibere, sicut servos & libertos, atque ceteros publicis vel privatis subiugatos, omnesque infames ab eadem accusatione vel tergiversatione submoverunt. Non enim oportet ut permittant carnales, spirituales persecutores, nec sceleribus irretiti, vel seculo militantes, episcopos infamare, vel lacerare, aut crimine opponere. Nam si hoc apostolus aut successores eorum permitterent pauci remansissent, quod dominus in sacerdotali ordine militasset. Idcirco & nos sequentes primum vestigia per saluandam servorum dei conscientiam; ad accusationem personarum leges publice non admittunt, his impugnationi alteri, & nos licentiam submouemus, & nullam accusationem a iudicibus audiant ecclesiasticis qui legibus seculi prohibent. Quapropter illi quibus idcirco est ad vniuersam politam perfectionem talia filere debent, ita ut nec mutilent, nec proponant, nec illi qui aut in fide catholica, aut inimicitia suspecti sunt ad pulsationem predictorum admittant, quia veritatis persecutores infidelitas & inimicitia impedire solet. Nec illi credendum est, aut admittendum, quod aliorum sponte crimina confitent, & ideo replicanda est sollicitudo veritas, quam sponte plura in illis vox habere non potest, hanc diuersis cruciatibus latebris suis religiosus tortor exigere debet, ut dum poenis corpora solvunt quae gestis sunt, fideles & veraciter exquirant. Unde quod primo ad leges publicas, deinde ad iudices ora convertite, qui primum & volunt in defensione omnium iuste loqui. Nos enim quod dei servitium post istarum regum objectionem fecit ingenuos, qui talium insultationes, aut contumelias, aut despiciunt, aut deridemus, quibus scriptum est de famulis, & vulgi hominibus per apostolum: Memerote quia vestri & aliorum dominus in caelis est, ad haec seculi mala reuocabimur. Faciendum est a nobis est, quod faciemus alteri, profanum esse contumeliamus. Quod per ministerium iustitiam, & manus alienae icesaret aspectum nostrum per imperium, nolite hanc per vniuersas ecclesias mentem rapacium luporum more & natura seruare, quia postquam nos maculat, forte per desiderium eorum cruenta discussio effectum in his qui redunt non habebunt, dicente nobis propheta: Ponam circulum in naribus eorum, & frenum in labijs, & reducemus eos in viam rectam, quia eodem propheta asserente impugnant, qui dicit, erunt quasi non sint, & pibunt viri qui contradicunt nobis. Infames enim sunt perculdubio impugnatore episcoporum omnesque qui aduersus presbiteros armant, & contumeliosos ecclesiarum sacerdotumque eius, & qui de publicis fugiunt presbiteris, & mandata dei contemunt, & qui aliquid culpa infamiae aspergunt maculam omnibus impugnationi episcopo primum sequentes instituta, & nos licentiam submouemus, quia odit deus eos, qui presbiteros persequuntur, ut primum iustos, qui in omnimodo infamia norant, & ideo iuste & regulariter respuunt. Nunc longa non opus est admonitio iam peccatis odiu debemus optare, de quibus iam non superest quod damnetur autoribus de quibus dominus per prophetam loquitur, dicens: Reprobates verbum sperastis in calumnia, & in tumultu & estis in eo. Propterea erit vobis iniquitas haec sicut interruptio, rursus etiam de talibus propheta clamat dicens: Accedite huc semine adulterum & fornicarium. Super quem iustitiam, super quem dilatastis os & eiecistis linguam. Numquid non vos filij scelesti estis semine medax: Cesset impij commetitia aduersus simplices iam fraude metiri. Custodi (inquit propheta) linguam tuam a malo, & labia tua ne loquantur dolum. Recede a malo, & fac bonum,

Decreta Eusebii pape.

quære pacē & psequere eā. Oculi dñi ad iustos, & aures eius ad clamorē eorū. Vultus autē dñi sup facietes mala, vt pdat de terra memoriā eorū & paulopost; Interficiet impiū malitia, & odietes iustum culpabunt. ¶ Nos quāq̄ multa patiamur à talibus, diligamus nos charissimi inuicē, qm̄ charitas ex deo est. Et oīs q̄ diligit, ex deo natus est, & cognofcit deum. Qui non diligit, nō no uit deū, q̄a deus charitas ē. In hoc apparuit charitas dei in nobis, qm̄ filiū suum vnigenitū misit deus in mundū vt viuamus p eum. In hoc ē charitas, nō quasi nos dilexerimus deū, sed qm̄ ipse dilexit nos, & misit filiū suum ppitiationē pro pētis nr̄is. Charissimi, si deus dilexit nos, & nos debemus alterutrū diligere. Deū nemo vidit vnq̄. Si diligamus inuicē, deus in nobis manet, & charitas eius in nobis pfecta est, in hoc intelligimus, qm̄ in eo manemus, & ipse in nobis, qm̄ de spū suo dedit nobis, & nos vidimus, & testificamur, qm̄ pater misit filiū suum saluatorē mundi. Quisq̄ confessus fuerit, qm̄ Iesus est filius dei, deus in eo manet, & ipse in deo. Et nos agnouimus & credimus veritati, quam habet deus in nobis. Deus charitas est, & q̄ manet in charitate in deo manet, & deus in eo. In hoc pfecta est charitas nobiscum, vt fidutiā habeamus in die iudicij, q̄a sicut ille est, & nos sumus in hoc mundo. Timor non ē in charitate, sed pfecta charitas foras mittit timorē, q̄a timor p̄cāā habet. Qui autē timet, non est pfectus in charitate. Nos ergo diligam⁹ deū, quoniā deus prior dilexit nos. Si q̄s dixerit, quoniā diligo deū, & fr̄m suum oderit, mēdax ē. Qui autē non diligit fr̄m suum quē videt, deū, quē non videt, quō pōt diligere? Et hoc mandatū à deo habemus, vt q̄ diligit deum, diligit & fr̄m suum. Oīs q̄ credit, quoniam Iesus Chr̄sus, ex deo natus, & oīs q̄ diligit eum q̄ genuit, diligit eum q̄ natus est ex eo. In hoc cognouimus, quoniā diligimus natos dei, cum deū diligamus, & mandata eius faciamus, hæc est em̄ charitas dei vt mandata eius custodiamus. Et mandata eius grauiā non sunt, q̄a oē quod natum ē ex deo, vincit mundū. Et hæc ē victoria q̄ vincit mundum fides nr̄a. Quis est q̄ vincit mundū, nisi q̄ credit, qm̄ Iesus ē filius dei? Hic est q̄ venit p aquā & sanguinē Iesus Chr̄sus, non in aqua solum, sed in aqua & sanguine. Et spūs est q̄ testificat, qm̄ Chr̄sus est veritas, quoniam tres sunt q̄ testimoniū dant, spūs, sanguis, & aqua, & hi tres vnū est. Si testimoniū hoīm accipimus, testimoniū dei maius est, q̄a testificatus est de filio suo. Qui credit in filiū dei, habet testimoniū dei in se. Qui non credit filio, mēdacē facit eū, q̄ non credit in testimoniū, q̄a testificatus ē de filio suo deus. Et hoc testimoniū est, quoniā vitā æternā dedit nobis deus. Et hæc vita in eius filio. Qui habet filiū, habet vitā, q̄ nō habet filiū dei, nō habet vitā. Hæc scribo vobis, vt sciatis, q̄niā vitā habebitis æternā, q̄ creditis in noīe filij dei. Et hæc ē fidutiā, quā habemus ad eū, q̄a qd̄cūq̄ petierimus scdm̄ voluntatē eius audiet nos. Et scimus q̄a audit nos q̄cqd̄ petierimus. Scimus q̄niā habem⁹ petitiōes quas postulam⁹ ab eo. Qui scit fr̄m suū peccare p̄cām nō ad mortē petat, & dabit ei vita peccati nō ad mortē. Est p̄cām ad mortē, non p̄ illo dico vt roget q̄s. Oīs iniquitas p̄cām est, & est p̄cām ad mortē. Scimus, q̄a oīs q̄ natus est ex deo non peccat, sed gn̄atio dei cōseruat eum, & malignus non t̄git eum. Scimus em̄ qm̄ ex deo sumus, & mundus totus in maligno positus ē. Et scimus qm̄ filius dei venit, & dedit nobis sensum, vt cognoscamus deū verē, & simus in vero filio eius, hic ē verus deus, & vita æterna. Propter mala sua multi potētes opp̄ssi sunt valde, & gloriosi traditi sunt in manus alterorū. Bñdiciō autē dei in mercedē iusti festinat & in honore boni p̄cessus illius fructificat. B̄tus vir q̄ non ē lapsus verbo ex ore suo, & non ē stimulus in tristitia delicti. ¶ Scitote charissimi, p̄ ea pietate q̄ vobis dei famulis ipendēda ē, oēs suggestiōes v̄sas fidei catholicę pfuturas, me dignāter suscepisse, vt ipsarū quoq̄ ope, & pax Chr̄siana reparari, & error ipius possit aboleri. Et si amplius de talibus aut his filiis aliqd̄ fuerit deliberandū celeriter ad nos relatio dirigat, vt p tractata q̄litate horū nostra qd̄ obseruari debeat sollicitudo cōstituat. Data. VI. Calē. August. Constāte con.

Epistola Eusebii pape ad Egyptios.

CEusebius Romanæ & Apostolicę Ecclesię ep̄s dilectissimus in charitate Chr̄si vnanimis charitatis glutino cōnexis fratribus p̄ Alexandriā & Aegyptum dño militātibus, & rectā fidē tenentibus in dño salutē. ¶ Benedictus deus & p̄ dñi nr̄i Iesu Chr̄si, pater miarū, & deus totius consolatiōis q̄ consolatur nos in omni tribulatiōe nostra, vt possimus & ipsi consolari eos q̄ in omni p̄ssura sunt p̄ exhortationē qua exhortamur ipsi à deo, qm̄ sicut abundant passiones Chr̄si in nobis, ita & p̄ Chr̄m abundat consolatio nostra. Siue autē tribulamur pro vestra exhortatiōe & salute, siue exhortamur pro vestra exhortatiōe & salute, quę operat in tolerantiam earundē passionum quas & nos patimur, & spes nostra firma ē pro vobis sciētes, qm̄ sicut focij passionum estis, sic eritis & consolatiōis. Vētera dilectissimi transferūt & ecce facta sunt noua. Oīa autē ex deo q̄ reconciliauit nos sibi p̄ Chr̄m, & dedit nobis ministerium reconciliatiōis, qm̄ qd̄em deus erat in Chr̄o mundū reconcilians sibi, nō reputas illis delicta ip̄o

εταίρους, & posuit in nobis verbū reconciliatōis, pro Ch̄o ergo legatōe fungimur tanq̄ deo
 exhortante p̄ nos. Obsecramus, p̄ Ch̄o reconciliamini deo. Eum q̄ non nouerat p̄c̄m̄, p̄ no
 bis p̄c̄m̄ fecit, vt nos efficeremur iustitia dei in ip̄o. Adiuuantes aut̄ exhortamur, ne inuacū
 grām dei recipiatis. Ait em̄, tpe accepto exaudiui te, & in die salutis adiuui te. Ecce nunc tps̄ ac
 ceptabile, ecce nunc dies salutis, ne mini dantes vllā offensionē, vt non vituperet ministerium
 nr̄m, sed in oībus exhibeamus nosmetipsos, sicut dei ministros in multa patiētia, in tribulatōi
 bus, in necessitatibus, i angustijs, in plagis, in carceribus, in seditōibus, in laboribus, in vigilijs,
 in ieiunijs, in castitate, in sc̄ia, in longanimitate, & suauitate, in sp̄u sancto, in charitate nō ficta,
 in verbo veritatis, in virtute dei, p̄ arma iustitiæ à dextris & à sinistris, p̄ grām & ignobilitatē,
 p̄ infamiā & bonā famā, vt seductores & veraces, sicut q̄ ignoti & cogniti, quasi morietes, & ec
 ce viuimus, vt castigati & nō mortificati, quasi tristes sp̄ aut̄ gaudētes, sicut egētes, multos autē
 locupletātes, tanq̄ nihil hntes, & oīa possidētes. Os nr̄m patet ad vos charissimi, cor nr̄m dila
 ratū est. Nō angustiamini in carnalibus, angustiamini at̄ in sp̄ualibus. Eādē at̄ hntes remunera
 tionē, tanq̄ filijs dico dilarami & vos, Nolite iugū ducere cū infidelibus. Quæ at̄ participatio
 iustitiæ cū iniquitate, aut quæ societas luci ad tenebras? Quæ at̄ cōuētio Ch̄i ad Belial? Aut quæ
 pars fideli cū infideli, q̄s aut̄ cōsensus tēplo dei cū idolis? Vos em̄ estis tēplū dei viui, sicut dicit
 dñs. Quā in habitabo in illis, & ambulabo, & ero illoꝝ deus, & ipsi erūt mihi ppl̄s, p̄pter qd̄ ex
 ite de medio eoꝝ, & separamini de medio eoꝝ, dicit dñs, & imundū ne tetigeritis, & ego reci
 piā vos, & ero vobis in p̄rem, & vos eritis mihi i filios, & filias, dicit dñs ops̄. Has igit̄ hntes, p̄
 missiōes charissimi mūdēmus nos ab oī inq̄namēto carnis & sp̄is, p̄ficiētes sc̄ificationē in ti
 more dei. Errorē v̄m corrigite fr̄es, & ab oī erroris macula vos custodite, vt puḡ dei munus
 offerre valeatis. Seruos dei nolite p̄seq̄. Ep̄os nolite ifamare neq; accusare, q̄a deus eos suo iu
 dicio voluit referuari. Qd̄ em̄ nō ab humanis, aut prauæ vitę hoībus eos deprauari, aut accusa
 ri voluit ip̄e dedit exēplū, qm̄ p̄ seip̄m̄ & nō p̄ aliū, negotiātes eiecit sacerdotes de tēplo, & men
 sas nūmularioꝝ, p̄prio euertit flagello, & eiecit de tēplo, & sicut alibi ait: Deus stetit in synago
 ga eoꝝ, in medio at̄ deos discernit. Dei ergo ordinationē accusat, q̄ ep̄os accusat vel cōdēnat
 dū minus sp̄ualia q̄ terrena sc̄ctat. **C**ausa em̄ fidei & dilectōis q̄bus salus Ch̄iana cōsistit, mul
 ta me sollicitudine laborare cōpellit, metuētē ne prauitas q̄ in suis fuerat amputāda p̄cipijs, p̄
 cessu tps̄is, & p̄tinacior fiat & altior. Nā inimici nimis ē atq; incōgrui eos q̄ ep̄os vel reliq̄s ve
 ros sacerdotes sua p̄secutōe vexat, catholicoꝝ noībus sine discretōe misceri, cū iā natā impietate
 nō deserētēs ipsi sua prauitate cōdēnant, q̄s cōuenit p̄celli p̄ p̄fidia, aut liberari p̄ venia, q̄a si
 cut plenū pietatis ē opp̄ssis charitatē dñicā reddi, ita iustū ē oīa p̄turbātis autoritatē amputa
 ri. Miror charissimi, q̄re tā cito mouemini, atq; à v̄o sensu trāsferimini, cū scriptū sit. Post cō
 cupiscētias tuas nō eas, & à voluntate tua auertere. Si p̄stes aiā tuę cōcupiscētias eius, faciet te in
 gaudiū inimicis tuis. Ne oblecteris i turbis, nec in modicis. Adest em̄ cōmissio illoꝝ. Nefueris
 mediocris in contētoe ex fenore, & nō ē tibi nihil in seculo. Eris em̄ iuidus tuæ vitæ. Operari
 ebriofus nō locupletabit, & q̄ spernit modica paulatim decidet, & mulieres apostatate faciūt
 sapiētes, & arguūt sensatos, & q̄ se iūgit fornicarijs, erit nequā, putredo & vermis hereditabūt
 illū, & extollet in exēplū maius, & tollet de numero aiā eius. Qui credit cito, leuis corde est, &
 minorabit, & q̄ delinqt in aiām suā isup̄ habebit. Qui gaudet iniquitate denotabit, & q̄ odit cor
 reptionē minuet vita. Et q̄ odit loquacitatē, extinguit malitiā. Qui peccat in aiām suā p̄ceni
 tebit, & q̄ iocūdat in malitia, denotabit: ne iteres verbū neq; & dux, & nō minoraberis. Ami
 co & inimico noli enarrare sensum tuū, & si ē tibi delictū, noli denudare: audiet em̄ te, & custo
 diet te, & quasi defendēs p̄c̄m̄, odiet te, & sic adhærebit tibi semp. Audisti verbū aduersus p̄
 ximū, cōmoriat in te fidēs, qm̄ non te distrūper, à facie verbi parturit fatuus, tanq̄ gemitus par
 tus infantis. Sagitta infixā femori carnis, sic verbū in corde stulti. Corripi amici ne forte cum
 fecerit iniuriā, & nō intellexerit, dicat, non feci, aut si fecerit, ne iteꝝ addat facere. Corripi p̄
 ximū ne forte non dixerit. Et si dixerit, ne forte iteret. Corripi amicū, sæpe em̄ sit cōmissio, &
 non oī verbo credas. Est q̄ labit in lingua sua, sed nō ex aiō. Quis est em̄ q̄ nō deliquerit in lin
 gua sua? Corripi proximū anteq̄ commineris, & da locum timori altissimi, q̄a oīs sapiā & sc̄ia
 timor dei, & in illa est timere deum, & in omni sapiā dispositio legis. Non est sapiā neq; sc̄ia,
 & non est cogitatus bonus, nisi in illa. Peccatorum prudētia est neq̄tia, & in ipsa execratio, &
 est insipiens, q̄ imminuit sapiētia. Melior est homo q̄ deficit sapiā, & deficiens sensu in timo
 re quā q̄ abundat sensu, & transgredit legē altissimi. Est solertia certa, & ipsa iniqua, & est qui
 emittit verbū certum enarrans veritatē. Est q̄ nequiter humiliat se, & iteriora eius plena sunt
 dolo. Et ē iustus q̄ se nimium submittit à multa humilitate, & ē iustus q̄ inclināt facie, & fingit
 non videre se qd̄ ignoratum ē. Et si ab imbecillitate virium veterē peccare, si iuenerit tps̄ ma
 lefaciēdi malefaciet. Ex visu cognoscit vir, & ab occurso faciei cognoscit sensat̄, amici^o corpis
 & risus

& risus dentium, & ingressus hominis enuntiat de illo. Est correptio mēdax in ore contumeliosi, & est iudiciū qd' non pbat esse bonū, & ē tacēs, & ipse est prudēs. Quā bonū ē arguere, quā irasci, & confitentē in orōne non phibere. Concupiscētia Spadonis deuirginauit iuēculam, sic q' facit p' vim iudiciū iniquum. Quā bonum est correpto manifestare pœniam, sic em' effugies voluntariū pœtū. Est tacēs q' inuenit sapiēs, & est odibilis q' procax ē ad loquēdum. Est at' tacēs non hñs sensum loquelæ, est & tacēs tps, sciēs apti tps. Homo sapiēs tacebit vsq; ad tps, lasciuus at' & imprudēs non seruabit tps. Qui multis vitē verbis, lædit aiām suam, & qui potestātē sibi assumit iniuste, odiet. Est pcessio in malis viro indisciplinato, & est inuētio in detrimētum. Est datum quod non ē vtile, & ē datum, cuius retributio duplex, sed propter gloriam minoratio, & est q' ab humilitate leuabit caput. Est q' multa redimat modico p̄cio, & est restituēs ea septuplum. Sapiēs in verbis, seipm amabilē facit, gratiæ aut fatuorū effundent, datum insipiētis non erit vtile tibi. Oculi em' illius septēplices sunt. Exigua dabit, & multa improperabit, & apertio oris illius inflammatio ē, hodie scēnerat qs, & cras expetit, & odibilis homo hmōi. Fatuo non erit amicus, & non erit gloria bonis illius. Qui em' edunt panē illius, falsæ linguæ sunt quotiēs & quanti irridebunt eū, neq; em' qd' hñdum erat directo sensu distribuit, silt & qd' non erat habēdū. Lapsus falsæ linguæ quasi q' a paupmēto cadēs, sic casus malorū; festinanter veniēt. Homo ingratus quasi fabula vana in ore indisciplinatoꝝ assidue erit. Ex ore fatui reprobabit parabola, non em' dicit illam in tpe suo. Est q' vetat peccare ab iopia, & in requie sua stimulat. Est q' pdet aiām suam p' confusione, & ab imprudēti psona pdet eam, psonę aut acceptōe pdet se. Est q' p̄e confusione pmittit p' amico, & lucratus est eum inimicū gratis. Opprobrium em' nequā in hoīe mēdacii, & in ore indisciplinatoꝝ assidue erit. Laudat furē assiduitas viri mēdacis, p̄ditionē autē ambo hæreditabunt. Mores hoīm mēdaciū sine honore, & confusio illoꝝ cum ipsis sine intermissione.

B Vos frēs admonemus p̄ futura hoībus inuicē indefinētē sectari in charitate Chri, silt obsecramus vos in dño, vt digne ambuletis vocatōe, qua vocati estis cū oī humilitate, & māfuetudine, cū patiētia iuicē supportātes i charitate, solliciti seruare vnitatē spūs in vīculo pacis, vñ corpus, & vnus spūs, sicut vocati estis in vna spe vocatōis vřæ, vnus dñs, vna fides, vñ baptisma, vnus deus, & p' oīm, q' sup oēs, & p' oīa, & in oībus nobis. Vnicuiq; autē nřm data est gr̄a scđm mēsurā donatōis Chri, ppter qd' dicit, ascendēs in altum captiuā duxit captiuitatē, dedit dona hoībus. Qd' autē ascendit, qd' ē nisi q̄a & descendit primū in inferiores partes terræ. Qui descendit ipse est, & q' ascendit sup oēs celos, vt adimpleret oīa. Et ipse dedit quosdam qdē Apostolos, quosdam at' pphetas, alios vero euangelistas, alios at' pastores & doctores ad consummationē sanctorū; in opus ministerij, in ædificationē corporis Chri, donec occurramus oēs in vnitatē fidei, & agnitōis filij dei in vřæ p̄fectum, in mēsurā ætatis plenitudinis Chri, vt iam nō simus paruuli fluctuantes, & circumferamur omni v̄eto doctrinæ in negtia hoīm, in astutia ad circūuentionē erroris, de occultis em' cordis alieni temere iudicare iniquū est & eū cuius nō vident nisi opera bona, p̄ctm est ex suspitōe rephēdere. Oves ergo quæ pastori suo commissæ sunt, eū nec rephēdere (nisi a recta fide exorbitauerit) debet, nec vllatenus accusare p̄nt, q̄a facta pastorū oris gladio feriēda non sunt, quanq̄ rectē rephēdēda videantur.

C Ideo ista dicimus, q̄a in scripturis vřis reperimus q̄sdā ep̄os nřis in partibus à pprijs ouibus accusatos, aliq̄s videlicet ex suspitōe, & aliq̄s ex certa rōne. Et idcirco q̄sdā eē rebus suis expoliatos, q̄sdā vero à ppria sede pulsos. Quos scias, nec ad synodū cōprouincialē, nec ad ḡnalem posse vocare, nec in aliqd iudicare añq̄ cūctā q̄ eis sublata sunt legibus p̄tati eorū; redintegrent Prius ergo oportet oīa illis legibus reditegrari, & ecclias q̄ ei sublatae sunt cū oī priuilegio suo restitui & postmodū nō sub angusti tps spacio, sed tm̄ tps spaciū eis idulgeat, q̄tū expoliati vel expulsi eē vident anteq̄ ad synodum cōuocent, & ab oībus q̄busq; suæ puincia ep̄is audiant. Nā nec cōuocari ad causam, nec diiudicari p̄t expoliatus vel expulsus, q̄a nō ē priuilegiū, q̄ expoliari possit iam nudatus. Vnde & antiquitus decretū est, vt oēs possessiōes, & oīa sibi sublata atq; fructus cūctos añ litē cōrestitā p̄ceptor vel primas possessori restituat. Et alibi scriptū habet. Ille qui violētā ptulit vniuersa in statu quo fuerāt recipiat, & q' possidet securus teneat. Et alibi: In synodalibus p̄m decretis, & regū ædictis legit statutū. Reditegrāda sunt oīa expoliatis vel eiectis ep̄is p̄tialiter ordinatōe pontificū, & in eorū vñ abscesserunt loca funditus reuocāda quacūq; cōditōe tps, aut dolo, aut captiuitate, aut virtute maiorū, aut p' quascūq; iniustas cās res Ecclesiæ, vel pprias, aut substātiās suas pdidisse noscunt, añ accusatiōe aut regulārē ad synodum vocationē eorū, & reliqua. Est etiam in antiquis Ecclesiæ statutis decretū, vt qui aliena inuadit, nō exeat impunitus, sed cum multiplicatōe oīa restituat. Vnde & in Euāgelio scriptū est: Qd' si aliquid defraudauit, reddo quadruplū. Et in legibus seculi cautū habet. Qui rē subripit alienā, illi cuius res direpta est in decuplū, quæ sublata sunt, restituat. Et in lege diuīa legit.

Maledi-

Maledictus omnis q̄ transfert terminos proximi sui. Et dicit oīs populus, Amen. Talia ergo nō p̄sumant absq̄ vitōe, nec exerceant absq̄ sua dānatōe. Pacē & nō damnū, aut iniustitiā alicuius se & amini inuicē & in oēs. Veritate aut faciēs in charitate crescamos in illo p̄ oīa q̄ est caput Ch̄sus, ex quo totū corpus cōpactū & connexum p̄ oēm iuncturā subministratōis sc̄dm̄ operationē in mensurā vnius cuiusq̄ membri augmentum corporis facit in & dificationē sui in charitate. De cetero charissimi gaudete, & p̄fecti estote, exhortamini. Idē sapite, pacē habete, & deus pacis & dilectōis erit vobiscū, dñs custodiat vos & nunc, & in die & tēnitatis, Amē. Data. IX. Calēn. Octobris Constante. CC. concess.

Item Epistola Eusebii pape Episcopis Thuscie & Campanie.

Dilectissimis fratribus vniuersis ep̄is p̄ Campaniā & Thusciam constitutis Eusebius. **A**
 Benedictus dñs deus noster q̄ per m̄iam suā Romanā Ecclesiā beati Petri aposto-
 loꝝ principis sacerdotio ditauit, nobisq̄ viam monstrandā circa nos p̄pter v̄sem
 curā quā nobis p̄pter priuilegium eiusdē Ecclesię charitas indulsit, q̄ cohæremus
 firmitate fidei, iugamur quoq̄ votiua iocunditate colloquū, quo facilius dum p̄ s̄raꝝ ministe-
 ria ad vos vsq̄ p̄tendimus, etiā corda v̄ra ad religiosum cultū ap̄licis admonitōibus incitemus,
 & dū dilectōis n̄ræ spei reddimus velut q̄ddā debitū, plenum circa deū mōstremus affectum.
 Lungamus ergo dilectissimi fr̄es, continuas & humiles p̄ces, & deū n̄m oris & cordis lachry-
 mis supplicātes iugi deprecatōe poscamos, vt institutōe & ope illi cuius eē mēbra cupimus, hæ-
 reamus, nec vnq̄ ab illa via quę Ch̄sus est deuio tramite declinemus, ne ab eo iuste quē nos im-
 pie relinquimus, deseramur infideles. **Q**uā cū superni fauoris auxilio ea nobis p̄ rōne cōtin-
 gere, si apostolica dogmata, si p̄m̄ mādata seruamus, dicit e i dñs n̄r: Qui diligit me, sermonē
 meū seruabit, & p̄ meus diligit eū, & ad eū veniemus, & māsiōnē ap̄ eū faciemus, Et licet hęc
 possint ḡhaliter dicta sufficere, vt vel declinemus errata, vel custodiamus catholica, ab aposto-
 lis tñ eoꝝq̄ successorib⁹ nouimus cōstitutū criminatōes aduersus doctores nō debere suscipere,
 nec pegrina iudicia fieri, nec quēq̄ alterius iudicis q̄ sui sn̄ia debere cōstringi. Caput eī eccle-
 się Ch̄sus ē, Ch̄si at̄ vicarij sacerdotis sunt, q̄ vice Ch̄si legatōe fungunt in ecclesia. Idcirco q̄
 qd̄ ad eoꝝ sit iuriā, ad Ch̄m̄ p̄tinet, q̄ dixit: Qui vos audit, me audit; & q̄ vos spernit, me sper-
 nit. Et q̄ spernit me, spernit eum q̄ misit me. **I**sta fr̄es terribilia sunt & oppido diligēter cōsi-
 deranda & cauēda, & tam p̄pter eos qui seip̄os, aut cupiditate, aut avaritia, aut inuidia pdere
 molunt (ne in pfunda labant, aut in talia icidant mala) q̄ p̄pter p̄secutores Ecclesię seruosq̄
 eius, q̄ iuxta veritatis vocē oculos h̄ntes nō vidēt, & aures h̄ntes nō audiūt, nec itelligūt q̄ pla-
 cēt deo, seq̄ntes in oibus apostolicā regulā, & p̄dicātes eius oīa cōstituta ob custodia ep̄oꝝ, q̄
 colūgē ecclesię à deo dicti sunt & ceteroꝝ verosq̄ sacerdotū firmātes cana p̄m̄ statuta statuim⁹
 itēq̄ cū oibus q̄ nobiscū sunt ep̄is, sicut dudā decretū reperimus vt homicidę, malefici, fures, sa-
 crilegi, raptores, adulteri, iecti, venefici, suspecti, criminosi, domestici, piuri, & q̄ raptū fecerūt,
 vel falsum testimoniū dixerūt, seu q̄ ad facilegos, diuosq̄ cōcurrerūt, filiosq̄ eoꝝ nullaten⁹ ad ac-
 culationē vel ad testimoniū erūt admittēdi, q̄ infames sunt & iuste repellēdi, q̄ funesta ē vox
 eoꝝ. Vocē eī funestā in oibus iudicijs potius q̄ audiri op̄s. Periculū ergo qd̄ doctoribus imi-
 net summoꝝe sp̄ cauēdū ē & declinādū & illi sunt à cūctis portādi & custodiēdi dicēte dño. **Q**uā
 vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. **P**ria eī salus ē rectę fidei regulas custodire, & à cō-
 stitutis p̄m̄ nullatenus deuiare. Nec p̄t̄ dñi n̄ri Iesu Ch̄si p̄termitti sn̄ia dicētis: Tu es Petrus &
 sup̄ hęc petrā q̄dificabo ecclesiā meā, & hęc q̄ dicta sūt, resq̄ pbant effectib⁹, q̄ i sede alicā extra
 maculā sp̄ ē catholica seruata religio. Ideo charissimi & vos iuxta sc̄tām̄ scripturā discite h̄n̄sa
 cere & mala declinare, & p̄m̄ regulis ibui sicut scriptū ē: Fili si habes h̄n̄ fac tecū, & deo dignas
 oblatōes offer. Memor esto, qm̄ mors nō tardat, & testamētū i seroꝝ, q̄ demonstratū ē tibi. Te-
 stamētū huius mūdi morte moriet. An̄ mortē h̄n̄ fac amico tuo, & sc̄dm̄ vires tuas exporrigēs
 da pauperi. Nō defraudaris à die bona & p̄ticula boni doni nō te p̄tereat. Nōne alijs relinq̄s do-
 lores & labores tuos? In diuisiōe sortis da & accipe iustifica aiā tuā. An̄ obitū tuū opare iustitiā
 q̄ nō ē ap̄d̄ ieros iuenire cibū. Oīs caro sicut fēnū veterascet, & sicut solū fructificās i arbore
 viridi. Alia ḡnant, & alia deŋciunt. Sic ḡnatio carnis & sanguis alia finit, & alia nascit. Oē opus
 corruptibile i sine deficiet, & q̄ illd̄ opat̄, ibit cū ip̄o. Et oē op̄ electū iustificabit, & q̄ opat̄ illd̄
 honorabit in illo. Brūs vir q̄ in sapia sua morabit, & q̄ in iustitia sua meditabit, & in sensu cogi-
 tabit circūsp̄ctionē dei. Qui excogitat vias illius i corde suo & i abscōsis illius itelligēs erit, va-
 dēs p̄ illā q̄ si iuestigator, & i v̄is illius cōsistēs. Qui respicit p̄ fenestrā eius, & i ianuā illi⁹ audiēs
 Qui req̄scit iuxta domū illius, & in parietibus illis figēs palū. Statuit casulā suā ad manus illius
 & requiescūt in casula illius dona p̄ zūū. Statuet filios suos sub regmine illius, & sub ramis illius
 mora-

Epistola Eusebii pape.

morabit, pregit sub ramis illius a feruore, & in gloria eius req̄scet. Qui timet dñm faciet illud & q̄ cōtinēs ē iustitię apphēdet illā, & obuiabit illi q̄si m̄ honorificata, & q̄si mulier à virginitate suscipiet illū. Cibabit illū pane vitę & itelle ctus, & aqua sapię salutaris potabit illū. Et firmabit in illo, & non flectet, & cōtinebit illū, & nō cōfundet, & exaltabit eū apud pximos suos, & in medio ecclesię aperiet os ei⁹, & implebit eū spū sapię & itelle ctus, & stola glorię vestiet illū, iocūditatē & exultationē thesaurizabit sup illū, & noiē æterno hæreditabit illū. Hoies stulti nō apphēdet illā, & hoies sensati obuiabūt illi, hoies stulti nō videbūt illā. Lōge em̄ abest à supbia & dolo. Viri mēdaces nō erūt illius, & viri veraces iuenient in illa, & accessum habebūt vsq; ad inspectionē dei. Nō ē speciosa laus in ore pctōris, qm̄ à deo pfecta ē sapiā. Sapia em̄ dei stabit laus, & in ore fideli abūdabit, & dñator dabit eā illi. Nō dixeris p dñm abest, q̄ odit non feceris, nō dices ille me implātauit. Nō em̄ necessarij sunt illi hoies ip̄ij. Omne execramētū erroris odit deus & nō erit amabile timētibus eū. Deus ab initio cōstituit hoiem, & reliquit illū in manu cōsiliij sui adiecit mādata & pcepta sua. Si volueris mādata, cōseruabūt te & i ppetuū fidē placitā facere. Apposui tibi aquā & ignē, ad qd̄ volueris porrige manum, an̄ hoiem vitā & mors, bonū & malū, qd̄ placuerit ei, dabit illi, qm̄ multa patiētia dei, & fortis in patiētia, vidēs oēs sine intermissiōe. Oculi dñi ad timētēs eū & ip̄e cognoscit oēm operā hois. Nemini mādauit ip̄e agere, & nemini dedit spaciū peccādi. Nō em̄ cōcupiscit multitudines filiorū, fideiū & iustitū. Ne iocūderis in filiis ip̄is si multiplicent, nec oblecteris sup ip̄os, si nō ē timor dei cū illis. Non credas vitę illoꝝ, & nō respexeris in labores eoꝝ. Melior ē em̄ vn⁹ timēs deū, q̄ mille filij ip̄ij. Et vtile mori sine filiis, q̄ relinqr̄e filios ip̄ios. Ab vno sensato inhabitabit p̄tia, & à trib⁹ imp̄is deseret. Multa alia vidit oculus meus, & fortiora hoꝝ audiuit auris mea. In synagoga peccatū exardebit ignis, in gēte incredibili exardescet ira. Nō exorauerunt p pct̄is suis antiq; gygates, q; destruxerūt cōfides suę virtuti, & nō peccit pegrinatōi illoꝝ, sed pcc̄s̄it eos, & execratus ē illos p supbia verbi illoꝝ. Nō miseratus ē illis totā gētē pdēs, & extollētes se in suis pct̄is. Et sicut fexcēta mīlia peditū, q̄ cōgregati sunt, in duritia cordis sui. Et si vn⁹ fuisset ceruicatus, mix̄ si fuisset imunis. Misericordia em̄ & ira ē cum illo potēs exoratio, & effundēs irā scdm̄ mīam suā. Sic correptio illius hoies scdm̄ opa sua iudicabit. Nō effugiet in rapina sua pct̄or, & nō retardabit sufferētia faciētis mīam. Ois mīa faciet locum vnicuiq; scdm̄ meritū op̄e suoz, & scdm̄ intellectu pegrinatōis. Nō dicas à deo abscondar, & ex summo qs̄ mei memorabit, in p̄p̄o magno nō agnoscat. Quę est em̄ ania mea in tam immēsa creatura? Ecce cœlum & cœli cœloꝝ abyssus vniuersa terra, & quę in eis sunt, in cōspectu illius commouebunt, mōtes sūt & colles & fundamēta terrę. Et cū cōspexerit illa deus, tremore cōcutient, & in oibus his insensatū ē cor. Et omne cor intelligit ab illo, & vias illius qs̄ intelligit. Et pcellā quā nec oculus vidit, hominē? Nam plurima opa illius sunt in absconsis, sed opa iustitię illius qs̄ enarabit, aut qs̄ sustinebit. Large em̄ est testamētum à quibsdam, & interrogatio hoim̄ in cōsummatōe est. Qui minorat corde cogitat mala, & vir imprudēs & errans cogitat stulta. Ois ergo fr̄es sermo malus de ore v̄o nō pcedat, sed si qs̄ bonus est ad ædificationē opportunitatis, vt det grām audientibus. Et nolite cōtristare sp̄m̄ sanctū dei, in quo signati estis in die redēptōis. Ois amaritudo, & ira, & indignatio, & clamor, & blasphemia tollat à vobis cū omni malitia. Estote aut̄ inuicē benigni, misericordes, donātes inuicē, sicut & de⁹ i Ch̄ro donauit vobis. Estote ergo imitatores dei sicut filij charissimi, & ambulate in dilectōe, sicut & Ch̄sus dilexit nos, & tradidit semetip̄m p vobis oblationē & hostiā deo in odore suauitatis. Fornicatio aut̄ & ois immūditia, aut auaritia, nec nominet̄ in vobis, sicut decet sc̄tōs aut turpitudine, aut stultiloquiū, aut scurrilitas, q̄ ad rē nō ptinet, sed magis gr̄az actio. Hoc em̄ scitote intelligētes, qd̄ ois fornicator, aut imūdus, aut auarus (qd̄ est idoloꝝ seruitus) nō habet hæreditatē in regno Ch̄ri & dei. Nemo vos seducat inanibus verbis. Propter hæc em̄ venit ira dei in filios diffidētię. Nolite ergo effici partitipes eoꝝ. Eratis em̄ aliqñ tenebrę, nūc at lux in dño vt filij lucis ambulate. Fruct⁹ em̄ lucis est in bonitate, & iustitia, & veritate. Probātes qd̄ sit bñplacitū deo, & nolite cōicare opibus istu ctuosis tenebrę, magis at redarguite. Quę em̄ in occulto fiūt ab ip̄is turpe ē dicere. Oia aut̄ quę arguunt à lumine manifestant, Omne em̄ qd̄ manifestat, lumē est. Propter qd̄ dicit. Surge q̄ dormis, & exurge à mortuis, & illuminabit te Ch̄s. ¶ Videtote itaq; fr̄es quō caute ambulatis nō q̄si insipiētes, sed vt sapiētes, redimētes t̄ps̄, quā dies mali sunt, p̄pterea nolite fieri imprudētes, sed intelligētes q̄ sit volūtas dei. Et nolite inebriari vino, in q̄ est luxuria, sed implemini spū sc̄tō, loquētes vosmetip̄is in psalmis & hymnis in cordibus v̄ris, dño gr̄as agētes semp p oibus in noiē dñi n̄ri Iesu Ch̄ri deo & p̄fi subiecti inuicē in timore Christi.

C ¶ Crucis ergo dñi n̄ri Iesu Ch̄ri q̄ nup nobis gubernacula sanctę Romanę Ecclesię tenētibus quinto nonas Maij inuēta ē in p̄dicto calēdag die inuētōis festū vobis solēniter celebrare mādamus. Sicut & hæreticos oēs quōq; dei gr̄a cōuertunt in sanctę Trinitatis noiē credētes, baptizati sunt

zati sunt Romane ecclesie regulam tenentes per manus impositionem reconciliari precipimus. Manus impositionis sacramenta magna veneratōe tenenda est, quod ab alijs perfici non potest, nisi a summis sacerdotibus. Nec tempore apostolorum ab alijs quam ab ipsis apostolis legitur aut sciri potest pacta esse, neque ab alijs (sicut iam dictum est) quam ab illis quod eorum locum tenentur vni perfici potest, aut fieri debet. Nam si aliter presumptum fuerit, irritum habeat & vacuum, nec inter ecclesiastica vni reputabuntur sacra. De cetero fratres gaudete & exultate in domino, ut sancti spiritus gratia illuminati & confortati, vos vestrosque ad pascha eterne vite pervenire atque perducere ad ministrum domino valeatis. Gratia domini nostri Iesu Christi & charitas dei & concitatio spiritus sancti sit semper cum omnibus nobis. Amen. Data. VIII. Calen. Septemb. Constante. C. consule.

Incipiunt decreta Melchiadis pape.

lectissimis fratribus, Marino, Benedicto, Leocicio, & ceteris Hispaniarum ac illis in partibus constitutis episcopis, Melchiadis apostolici precepti verba sunt apud Iudaeos atque gentiles sine offensione nos esse debere, hoc quod christianus est tota animi virtute custodit. Quod cum ita sit, non parum periculi illi manere poterit ante deum, quod hoc detrahitur, etiam fidelibus exhibere. Nam quod aliter nos quod neminem perire volumus ista contristat quod autoribus christianis percellunt animos christianos, dominicus in euangelio sermo testatur. Ait enim ipse salvator quod expediat scandalizanti vnum de pusillis in maris profundum demergi. Ideo quod sit eius iam poena quam cui tale supplicium legimus expedire. Quapropter ista charissimi valde sunt verba ponderanda & cavenda, ne pro temporalibus aeterna, & pro caducis mensura, & pro pravissimis temporalibus perdantur (quod absit) perpetua gaudia. Unde vos rogamus & obsecramus ut nullus alteri noceat, neque infestus aut nocens existat, sed iuxta apostolum alter alterius onera portet ut legem Christi adimpleat, & nolite iudicare invicem, sed iuxta eundem apostolum hoc iudicate magis, ne ponatis offendiculum fratri vel scandalum. Primo semper omnia diligenter inquirite, ut cum iustitia & veritate definiatis. Neminem condēnetis ante vestrum & iustum iudicium. Nullum suspitionis arbitrio iudicetis, sed primum probate, & postea charitativam proferte sententiam. Et quod vobis non vultis fieri, alteri nolite facere. Memoretur sermonis domini semper, quod ait, Nolite iudicare, & non iudicabimini. Nolite condēnare, ut non condēnemini, in quo ei iudicio iudicaveritis, iudicabimini. Episcopos nolite iudicare, nolite condēnare absque sedis huius auctoritate. Quod si feceritis, irrita erunt vestra iudicia, & vos condēnabimini. Hoc enim privilegium huic sanctae sedi a temporibus apostolorum statutum est servare, quod illa summanet usque in hodiernum diem. Episcopos ergo quos sibi dominus oculus elegit & caluina ecclesie esse voluit, quibus etiam ligandi & solvendi dedit potestatem suo iudicio referavit, hoc privilegium beato clavigero Petro sua vice solummodo commisit. Quod eius iustitiae prerogativam succrescit sedi futuris hereditandum atque tenendum temporibus, quoniam & inter beatos apostolos fuit quod a discretio potestatis. Et licet cunctorum par electio foret, beato tamen Petro concessum est ut alijs premineret, eorumque quod ad quaelibet veniret causas & interrogaciones prudenter disponderet. Quod dei ordinatōe taliter ordinatum esse credimus, ne omnes posterorum cuncta sibi vindicaret, sed semper maiores causas sicut sunt episcoporum & poriorum curam negotiorum ad unam beati principis apostolorum Petri sedem confluerent, ut inde suscipiantur iudicio, unde acceperunt initium institutionum, ne quoniam a suo discreparet capite. Si vero se viderit quisque vestrum praegravari, hanc sedem appellet, huc recurrat, ut semper instituta fuerit consuetudo, quod & voluntarie eis copatiemur & libere prout dominus dederit administrum feremus. Nec a quoque fratres inhibeat aut obiurgat quod nostrae consors consors esse voluerit, sed magis ei veniendi auxilium praestet, quod sufficit unicuique obiurgatio quod sit a plurimis, ut iuxta apostolum magis donetis & consolemini, ne forte abundantia oritur tristitia absorbeatur quod in angustia est. Propter quod obsecro vos, ut ipse ait, ut confirmetis in illo charitate. Eorum enim os accusandi sacerdotes vel testificandi in eos obstruimus, quos non humanis, sed divinis vocibus mortuos esse scimus, quoniam infidelis homo mortuus est in corpore vivente, nec in suspitione veniat homo fidelis, ut dicat aut faciat ea quod pati non vult. Si quis fidelis est, videat ne falsa loquat, aut cuius infidias ponat. Facile est ergo hominem fallere, non tamen deum. Sapiens non est qui nocet. Et nihil mali vult quod est fidelis, in his enim fidelis & infidelis hominem cognoscere possumus innocendo & adiuvando, ut ipsa veritas ait. Bonus homo ex bono thesauro cordis sui profert bona, & malus homo ex malo thesauro cordis sui profert mala, ex abundantia enim cordis os loquitur. Pro nobis enim dicit dominus per prophetam. Eos vero quod iudicat vos, ego iudicabo. Et iterum ad servos dixit. Nolite timere opprobrium hominum & blasphemias eorum ne metuatis. De talibus quod propheta canit, dicens. Non sic ipse, sed tanquam pulvis quem projicit ventus, propterea non resurgit impius in iudicio neque peccatores in congregatōe iustorum. Quomodo nunc novit dominus viam iustorum & iter impiorum prohibet. Quare conturbatae sunt gentes, & plebes meditabuntur inania. Consurget reges terre, & principes tractabunt pariter adversum dominum & adversum Christum eius. Distrupamus vincula eorum, & percipiamus a nobis iugum ipsorum. Habitator caeli ridebit, & dominus subsannabit eos. Tunc loquetur ad eos in ira sua, & in furore suo conturbabit eos. Et alibi dixit,

A
Anno dñi
31. repute
Daxim
ni imper.

K Scelus